

► MEMO

Aan VNG-Utrecht
Van Maurits Hoeve en Eelco Sneep
Datum 26 januari 2023
Onderwerp U10-bijdrage Manifest van de Utrechtse gemeenten 2023

Aanleiding

VNG Utrecht heeft de U10 gevraagd bij te dragen aan het Manifest Utrechtse gemeenten 2023 met het oog op de verkiezingen voor Provinciale Staten. Het manifest wordt aangeboden aan de lijsttrekkers en mogelijke onderhandelaars voor een nieuw college van Gedeputeerde Staten. In de hoop en verwachting dat dit manifest – net als vier jaar geleden – een inhoudelijke plekt krijg in het provinciaal beleid voor de komende bestuursperiode én dat het werkt ten gunste van gemeenten en een goede samenwerking tussen provincie en gemeenten.

Uitgangspunten

- Onze zestien colleges leveren hun bijdrage primair in één U10-bijdrage. Als gemeenten aanvullend eigen punten willen inbrengen stemmen ze dit met de U10 organisatie af, om te voorkomen dat we tegengestelde signalen afgeven richting de provincie. Overigens stemmen we de inhoud en vorm van onze inbreng ook vroegtijdig af met de regio's Amersfoort en Foodvalley, om te bevorderen dat we als gemeenten zoveel mogelijk met één mond spreken.
- Bestuurlijk wordt de U10-bijdrage gecoördineerd door het voorzittersoverleg, waarna de concept U10-bijdrage aan ieder college ter instemming wordt aangeboden.
- Leidend uitgangspunt voor onze bijdrage is dat we alleen zaken opnemen waar we het als zestien colleges over eens zijn, bijvoorbeeld omdat we dit hebben vastgelegd in het integraal ruimtelijk perspectief.

Kern van onze oproep

Met ons samenwerken aan de realisatie van het integraal ruimtelijk perspectief

De opgaven in de provincie Utrecht zijn groot, maar de ruimte is schaars. We moeten daarom samenhangende afwegingen maken, functies combineren en slim met onze ruimte omgaan. Zestien gemeenten hebben zich in de afgelopen jaren daarom van onderop georganiseerd en zich gecommitteerd aan de realisatie van een grondig doorleefd en gezamenlijk integraal ruimtelijk perspectief ('gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen'). We werken graag samen met de provincie aan de realisatie van dit perspectief. Maak alstublieft gebruik van het werk dat wij de afgelopen jaren al gedaan hebben, bijvoorbeeld bij het uitvoeren van de opdracht van het Rijk om met het provinciaal startpakket de ruimtelijke puzzel te gaan leggen voor de ruimtelijke inpassing van opgaven op het gebied van groen, water en landschap, wonen, mobiliteit, economie, klimaat en energie.

Samen consistent en betrouwbaar handelen richting het Rijk

Als provincie en gemeenten hebben wij partners zoals het Rijk hard nodig. Blijvend en gezamenlijk investeren in de gerichte en herkenbare positionering van de regio helpt daarbij. Belangrijk is dan wel dat wij ons aan het Rijk betrouwbaar en consistent tonen: afspraak is afspraak en genomen besluit is genomen besluit. Een voorbeeld is dat we voor het BO MIRT 2023 met de ministers van IenW en BZK afspraken hebben gemaakt over het verder uitwerken van het programma Regiopoorten: we roepen u op om deze afspraken met ons waar te gaan maken.

Laten zien dat de provincie het middenbestuur vormt voor alle inwoners, raden en colleges

Elk van onze overheden heeft natuurlijk haar eigen politieke programma's en akkoorden, maar met elkaar staan wij voor dezelfde maatschappelijke opgaven. Wij moedigen u aan om deze majeure opgaven telkens leidend te laten zijn. Een voorbeeld ligt in de noodzaak onze kleinere en middelgrote kernen leefbaar en vitaal te houden: de inwoners van deze kernen zijn gebaat bij een middenbestuur dat de nek ook voor hen uitsteekt en dit vraagstuk met bestuurlijke durf aanpakt.

Groen, water en landschap

We zijn allemaal trots op de diversiteit aan landschappen, de cultuurhistorie en de fraaie natuurgebieden, bossen, plassen en rivieren in de provincie Utrecht. Deze kwaliteiten willen we beschermen en versterken. Tegelijkertijd zien we de vraag naar groen, water en landschap toenemen, staat de natuur onder druk en zijn er veranderingen nodig in het landelijk gebied. 'Groen groeit mee' is een belangrijk uitgangspunt voor de gezonde groei van de regio. De gemeenten steunen de provincie om hier de komende jaren vol op in te zetten. Voor de stedelijke groei van de regio is de versterking van de landschappelijke kwaliteit van het groene en blauwe netwerk voor natuur en recreatie wat ons betreft een randvoorwaarde.

Als gemeenten kiezen we in ons Integraal Ruimtelijk Perspectief daarom voor:

- Behoud, bescherming en versterking van de kwaliteit van het landschap (soms ook zonder recreatieve functie) en van cultuurhistorische waarden.
- Meer ruimte voor groen, natuur, cultuurhistorie en water. Concreet: het toevoegen van ruimte voor natuur- en recreatiegebied, inclusief recreatieve en ecologische verbindingen.
- Betere toegankelijkheid van het landschap, meer ruimte voor de groeiende behoefte aan recreatie en natuurbeleving voor een groeiende bevolking op een manier die past bij de omgeving.
- Het bieden van een toekomstperspectief voor het landelijk gebied en specifiek de agrarische sector.
- Ruimte geven aan de wateropgave en klimaatadaptie.

De ruimtelijke keuzes voor groen, water en landschap betekenen ook iets voor de ontwikkeling van steden en dorpen. Gemeenten willen beperkt (grootschalige) uitleglocaties ontwikkelen, juist ook om binnenstedelijk groen te sparen, en ze inzetten in harmonie met of voor de verbetering van het omliggende landschap.

Wat vragen we van de provincie?

- Extra inzet op en ondersteuning bij de instandhouding van bestaande recreatievoorzieningen en -gebieden, de aanleg van nieuwe voorzieningen en gebieden en het spreiden van de druk op bestaande kwetsbare gebieden.
- Betere toegang tot bestaande recreatie- en natuurgebieden door de barrièrewerking van infrastructuur (zoals N-wegen) te slechten.
- Blijvend en langjarig investeren in verbetering en ontwikkeling van fiets-, vaar- en wandelroutes en in herstel van streekeigen landschapselementen; uitbreiding van de verschillende subsidiemogelijkheden hiervoor.
- Het met ons op de kaart zetten van de groene agenda bij het Rijk om investeringsgelden los te weken; groen verdient net als wonen en mobiliteit ook een eigen middenstroom, zeker met de toenemende verstedelijking die veel vraagt van ons landschap.
- Samen te werken met gemeenten aan de gerichte inzet van de provinciale bossenstrategie, de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland en Groene Contourgebieden. Met in het bijzonder aandacht voor het beter verbinden van bestaande en nieuwe natuurgebieden met elkaar en zorgen voor verbeterde mogelijkheden tot uitwisseling van flora en fauna.
- Ruimtelijk faciliteren dat bij de ontwikkeling van uitleglocaties ingezet wordt op verbetering van het omliggende landschap.

Transities landelijk gebied

Het landelijk gebied met zijn variatie in landschap, natuur, bedrijvigheid en gemeenschappen is een belangrijk deel van de identiteit van onze regio. Tegelijkertijd staan we aan de vooravond van de transitie van landgebruik en landinrichting met het oog op een sterke en veerkrachtige natuur, natuurinclusieve kringlooplandbouw, en een robuust watersysteem dat inspeelt op klimaatverandering. De transitie gaat ook over de sociaal-economische ontwikkeling van het landelijk gebied en de kwaliteit van de leefomgeving van mensen.

Wat vragen we van de provincie?

- De rol van gemeenten te benutten als cruciale schakel in deze transitie tussen de landelijke en provinciale overheid enerzijds en de lokale gemeenteschappen anderzijds.
- Gemeenten en andere gebiedspartners actief blijven betrekken en gebiedsgericht werken. Geef ieder gebied genoeg handelingsruimte en voldoende tijd om opgaven slim te combineren, zodat zij zelf hun toekomstperspectief kunnen concretiseren.
- Rekening houden met sociaal-economische effecten van de transities in het landelijk gebied. Specifiek vragen we ruimte in de provinciale regelgeving voor nieuwe verdienmodellen van agrariërs (bijvoorbeeld als zij hun activiteiten wijzigen of uitbreiden), het stimuleren van innovaties in grondgebruik en voedselproductie en bij omvorming van vrijgekomen agrarische bebouwing.
- De verwevenheid van het stedelijk en landelijk gebied versterken door onder meer groenblauwe dooradering te realiseren en samen met gemeenten ontbrekende schakels in het netwerk aan te leggen.
- Het samen met gemeenten verkennen van de impact van energietransitie op het landschap en mogelijkheden voor deze transitie als aanjager van landschappelijke ontwikkeling.
- Blijvend aandacht voor de benodigde (en vooralsnog beperkte) capaciteit en middelen van gemeenten om mee te denken en oplossingen mogelijk te maken. Concreet: In samenhang met de door het Rijk geïnitieerde regieorganisatie transitie landelijk gebied verkennen hoe het beschikbaar krijgen van meer capaciteit en deskundigheid kan worden aangejaagd.

Mobiliteit

De regio Utrecht ligt als een spin in het web van het Nederlandse auto- en spoorwegennet. Een groot deel van het verkeer in de regio is nationaal georiënteerd, dit doorgaande verkeer is van groot belang voor de ruimtelijk economische ontwikkeling van de regio. De goede verbondenheid is dus een kracht van de regio, maar de opgaven die samenhangen met groeiende mobiliteitsstromen kunnen we slechts deels als regio beïnvloeden, met name landelijke stromen groeien sterk.

De verstedelijkingsopgave van de regio staat daardoor op gespannen voet met de beschikbare ruimte op de mobiliteitsnetwerken. En vooral voor het hoofdwegennet geldt dat er in de regio weinig maatschappelijk draagvlak is om de capaciteit verder uit te breiden. Het is daarom een belangrijk doel voor de regio om de groei van mobiliteit op te vangen door OV, fiets en ketenmobiliteit te bevorderen en bouwlocaties dichtbij knooppunten optimaal te benutten. Daarnaast is het op verschillende plekken, bijvoorbeeld als OV of fiets geen reëel alternatief zijn, gewenst om optimalisaties aan het bestaande autonetwerk te realiseren die er voor zorgen dat lokale, provinciale en nationale verkeersstromen zo optimaal mogelijk gebruik kunnen maken van de bestaande capaciteit én deze stromen zo min mogelijk lokale overlast veroorzaken.

Essentieel is het organiseren van nabijheid. Dit betekent dat functies als wonen, werken en voorzieningen steeds meer worden gemengd. Naarmate de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van een plek groter is, kan de dichtheid toenemen. Door nabijheid te organiseren zijn alle benodigde dagelijkse functies binnen loop- en fietsafstand aanwezig. Het versterken van de wandel- en fietsinfrastructuur draagt bij aan deze nabijheid en brengt woningen ook dichterbij OV, groen en recreatie. Dit principe van nabijheid geldt het sterkst voor de grootschalige verstedelijkingslocaties rond de zogenaamde metropoolpoorten en voor de regionale verstedelijkingslocaties rond de regiopoorten. Hier scheppen we met een schaa sprong van het openbaar vervoer in en om het stedelijk gebied en een betere multimodale bereikbaarheid ook de randvoorwaarden voor duurzame verstedelijking en mobiliteit. Nabijheid is voor de hele regio van belang. Het betekent dat we in alle kernen invulling geven aan goede verbindingen en hier functies bij elkaar brengen.

Voor kleine en middelgrote gemeenten is versterken en behouden van de leefbaarheid en vitaliteit van essentieel belang (zie ook onderdeel 'wonen'). Voorkomen moet worden dat in een groeiende regio als Utrecht, in een aantal kleine kernen juist bevolkingskrimp optreedt en voorzieningen onder druk komen te staan. Kleine en middelgrote gemeenten willen speelruimte creëren om zowel binnenstedelijk als soms ook aan de randen van kernen woningen bij te bouwen, conform de motie 'Hoe weeg je wegen?' die op 21 september 2022 is aangenomen door Provinciale Staten. Niet om extra automobilititeit te faciliteren, om kernen vitaal te houden. Hierop doorpakken biedt een mooie kans om woningbouw te realiseren die een sterke lokale behoefte vervult.

Wat vragen we van de provincie?

De provincie beschikt als OV-autoriteit over de middelen en de bevoegdheden om fiets, openbaar vervoer en multimodale hubs te verbeteren als alternatieven voor autogebruik. Gemeenten vragen de provincie om deze middelen in te zetten in lijn met de volgende redeneerlijn: op plekken waar we willen bouwen gaan we aan de slag met het sturen van mobiliteitsstromen aan de hand van de volgende stappen:

1. inzet op uitstellen (spitsmijden) of afstellen (thuiswerken) van reizen door gedragsverandering te stimuleren, bijvoorbeeld via werkgevers- of onderwijsaanpak;
2. gedragsverandering afdwingen door mobiliteits- en parkeerbeleid te koppelen aan woningbouwlocaties en woningtypen;

3. beperkende maatregelen (zoals parkeren) aan de bestemmingskant; ontmoedigen dat regionale forenzen op bestemmingen in het stedelijk gebied kunnen parkeren om regionaal/lokaal beleid kansrijker te maken;
4. deze inzet koppelen aan investeringen in de alternatieven openbaar vervoer en fiets. Het is een vereiste dat zoveel mogelijk mensen op verstedelijkingslocaties zo makkelijk mogelijk toegang hebben tot ov- en fietsnetwerken van hoge kwaliteit. Hoogwaardige ov-verbindingen, trein, tram en bus, komen diep de regio in en sluiten op knooppunten aan door (nieuwe en verbeterde) fietsroutes en toeleidende ov-lijnen. Zo ontstaat een hoogwaardig regionaal ov-netwerk én een netwerk van (snel)fietsroutes. Op een aantal knooppunten wordt het mogelijk over te stappen tussen het regionale en het nationale ov-netwerk of, op zogenaamde multimodale hubs, van de auto op het ov. Het is op dit moment bestuurlijk lastig uit te leggen dat we als regio inzetten op beter OV terwijl tegelijkertijd NS en regionale vervoerders de OV-bediening afschalen. Wij dagen de provincie uit om haar rol als OV autoriteit te gebruiken om deze negatieve spiraal te doorbreken;
5. ook buiten het stedelijk gebied is het op een aantal plekken kansrijk om in te zetten op alternatieve vraag gestuurde maatregelen waaronder Mobility as a Service (MaaS) en deelmobiliteit gecombineerd met centrale parkeeroplossingen in zogenaamde wijkhubs;
6. tot slot zetten we in op een optimale reisketen voor het afvangen van automobiliteit naar het stedelijk gebied waarbij sterke ov-corridors met multimodale hubs worden gekoppeld aan fiets- en autonetwerken. Daarbij is het op verschillende plekken dringend gewenst om optimalisaties aan het bestaande autonetwerk te realiseren die er voor zorgen dat lokale, provinciale en nationale verkeersstromen zo optimaal mogelijk gebruik kunnen maken van de bestaande capaciteit én deze stromen zo min mogelijk lokale overlast veroorzaken.

Wij combineren deze zes stappen graag met ambities op het gebied van het verduurzamen van mobiliteit. Wij willen deze samen met de provincie, uitwerken in het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) en sociale inclusie waarbij we samen met de provincie zoeken naar manieren om het mobiliteitssysteem voor iedereen toegankelijk te houden.

Wonen

De Utrechtse regio is een van de snelst groeiende regio's van Nederland. Dit betekent dat er behoefte is aan voldoende woningen op de juiste plek die voldoen aan de kwalitatieve woningwensen van onze (toekomstige) inwoners. Als gemeenten leveren we hier een substantiële bijdrage aan.

Om aan de grote woningbehoefte te voldoen zetten we in op een fors woningbouwprogramma. Dat zal voor een groot deel in een aantal grootschalige en kleinere binnenstedelijke locaties tot stand komen. Dat doen we om het landschap zoveel mogelijk te ontlasten en het mobiliteitssysteem zo optimaal mogelijk te benutten. Daarom kiezen we als grote lijn voor het concentreren van woningbouw en werkmilieus rond ov-knooppunten (metropoolpoorten en regiopoorten).

Voor kleine en middelgrote kernen is het versterken en behouden van de leefbaarheid en vitaliteit van essentieel belang. Jongeren trekken weg uit de dorpen omdat geschikte woningen niet verkrijgbaar zijn. Er wonen ook steeds minder mensen per woning. Samen met de vergrijzing betekent dit nu al: minder vrijwilligers bij verenigingen, minder sporters, minder nabije mantelzorgers, minder bezoekers van het theater en minder klandizie voor detailhandel. Op termijn vormt dit een neerwaartse spiraal die de aantrekkelijkheid van de kernen aantast. Voor gemeenten waar deze opgave speelt, is maatwerk over het bijbouwen van woningen nodig. Een integrale afweging is daarbij van belang.

Met andere woorden: we willen recht doen aan de omvangrijke woningbehoefte in onze regio én rekening houden met de specifieke behoeften en het behoud van de vitaliteit van de kernen, met oog voor de ruimtelijke kwaliteiten in de provincie.

Om de (versnelling van) woningbouw tot een succes te kunnen maken, moeten we met elkaar werken aan een aantal belangrijke condities. Het gaat met name om investeren in bereikbaarheid, groen en maatschappelijke voorzieningen in de nabijheid van de woning, ondersteunen bij financiële tekorten (onrendabele top bij betaalbare woningbouw en inzet rijkssubsidies), versnellen van procedures, sturingsmogelijkheden op grondposities en realiseren van stikstofruimte. Voor een evenwichtige groei is het van belang dat deze investeringen worden gedaan gelijktijdig met het realiseren van de woningen. Wonen is meer dan bouwen alleen.

Wat vragen we van de provincie?

In lijn met de U10-reactie op het indicatieve bod programma Woningbouw d.d. 29 september 2022.

- Financiële investeringen in noodzakelijke mobiliteitsmaatregelen, een toekomstbestendige mobiliteitstoets (zie onderdeel 'mobiliteit') en groenmaatregelen (zie onderdeel 'landschap, water en groen').
- Een actieve en stimulerende rol in de samenwerking bij de realisatie van woningbouw via het provinciaal Programma Wonen en Werken. Dit met ruimte voor initiatief 'van onderop' en met oog voor regionaal, provinciaal en lokaal belang.
- Maatwerk voor het bouwen nabij kernen: het realiseren van woningbouw aansluitend aan kernen buiten de rode contour onder voorwaarden mogelijk maken voor het versterken en behouden van de leefbaarheid en vitaliteit en voor de verbetering van het omliggende landschap. Een integrale afweging is daarbij van belang.
- Samen te werken aan een strategie om medewerkers langer te binden aan onze regio; bijvoorbeeld door een breed ondersteunings- en versnellingsteam woningbouw op te zetten.
- Samen werken met gemeenten aan het vereenvoudigen en verkorten van procedures voor woningbouwontwikkeling.
- Langjarige betrokkenheid via het woondealproces om de woningbouw de komende jaren te kunnen realiseren en versnellen. En hierin gezamenlijk optrekken richting het Rijk, bijvoorbeeld voor de benodigde condities rond het vereenvoudigen van subsidieregelingen, veranderingen in het woningstelsel en financiële bijdragen voor de onrendabele top bij het realiseren van voldoende betaalbare woningbouw.

Economie

Regio Utrecht is een aantrekkelijke regio om te wonen en werken. Het aantal toekomstige arbeidsplaatsen moet groeien om in de pas te lopen met een groeiende beroepsbevolking. Dit werk moet landen op de juiste plek in de regio en bijdragen aan de transitie naar een duurzame en circulaire economie. Daarmee werken we onder andere aan een toekomstbestendige economie en arbeidsmarkt. De Economic Board Utrecht (EBU), de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht Region (ROM) en de Utrecht Talent Alliantie (UTA) zetten zich hier vanuit een netwerk van kennisinstellingen, overheden en bedrijfsleven nadrukkelijk voor in.

Meer ruimte voor werklocaties

De bedrijven in de regio hebben voldoende werklocaties nodig. Er is een tekort aan werklocaties en dit tekort dreigt de komende jaren verder op te lopen. Het is daarom essentieel dat er meer plannen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen in voorbereiding en uitvoering kunnen komen om aan de toekomstige vraag te kunnen voldoen. Dit vraagt een combinatie van verdichting (intensivering en

herstructurering) op bestaande bedrijventerreinen en (intensieve) programmering van nieuwe terreinen.

- Hierbij is een realistische inschatting van ruimtewinst als gevolg van verdichting door herstructurering van bestaande bedrijventerreinen nodig. De provincie wil op dit moment minder nieuwe ruimte laten ontwikkelen dan de berekende behoefte en daarmee gemeenten aanzetten tot het realiseren van 20-30% van die behoefte door ruimtewinst als gevolg van intensivering en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen. Ruimtewinst door verdichting is echter een kostbaar, tijdrovend en kennisintensief proces en vereist beschikbaarheid van nieuwe locaties als 'schuifruimte'. Uit landelijk onderzoek blijkt dat het realiseren van (maximaal) 10% ruimtewinst realistischer is, onder de voorwaarde van substantiële financiële middelen om de onrendabele top van deze investeringen weg te nemen.
- Ruimte toevoegen voor nieuwe locaties is gericht op de groei van het huidige bedrijfsleven en gekoppeld aan de herstructurering van bestaande terreinen wat leidt tot verplaatsingen. Bovendien geeft dit ruimte voor de transitie naar een meer circulaire economie. Voor het realiseren van deze locaties is de komende jaren veel extra ruimte nodig, zeker in combinatie met een meer realistische inschatting van de ruimtewinst door verdichting. Dit vraagt meer ruimte in het ruimtelijk beleid van de provincie.

De kantorenvorraad staat op een aantal plekken in onze regio op weinig toekomstbestendige locaties. Transformatie of sloop-nieuwbouw is dan de meest logische optie, ook om daarmee grootschalige binnenstedelijke woningbouwambities mogelijk te maken. Het bestaande kantoorvolume hebben we echter hard nodig gezien de groei van de beroepsbevolking zonder dat er onnodige druk op de mobiliteit ontstaat. Daarom zetten we in op vervanging van kantoren op bestaande locaties door kantoren op nieuwe toekomstbestendige locaties die voorzien zijn van hoogwaardig openbaar vervoer en voorzieningen. De provincie kan een belangrijke rol spelen bij het versterken van de regionale economie en de ontwikkeling van toekomstbestendige werklocaties.

Om de opgaven voor werklocaties effectief en voortvarend te kunnen oppakken is het noodzakelijk dat de provincie ook een bijdrage levert in de vorm van (co-)financiering. Gemeenten opteren voor een fonds voor het uitplaatsen van hinderlijke bedrijven uit woongebieden. Zo'n fonds genereert ook kansen voor andere maatschappelijke belangen zoals binnenstedelijke vernieuwing, de leefbaarheid van het centrum van stad of dorp en vergroening.

Uitgangspunt is dat werklocaties en clusters of campussen elkaar aanvullen. Zo komen we tot een gezond economisch 'ecosysteem' waarbij ieder bedrijf op de juiste plek zit en we zo goed mogelijk inspelen op de huisvestingswensen van bedrijven. Op die manier versterken we de economische profielen in de regio wat bijdraagt aan de economie als geheel. We zoeken daarbij naar verschillende soorten banen voor mensen met verschillende opleidingsniveaus en dichtbij (op fietsafstand van) woningen.

Met name in kernen speelt het lokale midden- en kleinbedrijf een belangrijke rol in de maatschappelijke structuur. Het behouden van voldoende werkgelegenheid, vooral in de doe- en maakindustrie, is voor verschillende gemeenten een belangrijk thema. Dit zijn namelijk ook de bedrijven die een belangrijke rol vervullen bij opgaven als de energietransitie en circulaire economie.

Wat vragen we van de provincie?

- Ruimtelijk beleid voor bedrijventerreinen dat aansluit bij wat in de praktijk nodig is: een meer realistische inschatting van de ruimtewinst door verdichting van bestaande terreinen en meer ruimte voor het programmeren van nieuwe terreinen.
- Een actieve en stimulerende rol in de samenwerking bij de verdichting op bestaande terreinen en de realisatie van voldoende nieuwe regionale bedrijventerreinen via het provinciaal Programma

UTRECHT10

Wonen en Werken. Dit specifiek met ruimte voor circulaire bedrijven, initiatief 'van onderop' en met oog voor regionaal, provinciaal en lokaal belang.

- Een actieve en stimulerende rol in het creëren van schuifruimte voor kantoorlocaties op plekken met hoogwaardig openbaar vervoer en voorzieningen.
- Opzetten van een fonds voor het uitplaatsen van hinderlijke bedrijven uit (woon)gebieden.
- De Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) meer financiële armslag en capaciteit geven om bij te dragen aan het intensiveren van bestaande werklocaties.
- Blijvend en langdurig investeren in de gerichte en herkenbare positionering van regio: Utrecht, het hart van een gezonde samenleving (in het kort: "Utrecht, Heart of Health"). Het is belangrijk dat de actieagenda's van EBU en Metropoolregio Utrecht in Den Haag, Brussel en ook internationaal worden uitgedragen.
- Samen met de gemeenten en marketingorganisaties van de provincie inzetten op het uitdragen van deze positionering (Heart of Health) door het collectief programmeren van congressen en culturele evenementen (bijvoorbeeld rond de Dutch Health Week en de Utrecht Science Week).
- Blijvend investeren in de ontwikkeling van een toekomstbestendige economie en arbeidsmarkt waarin gezonde mensen, gezonde leefomgeving en gezonde samenleving centraal staan. Bijvoorbeeld door investeringen in de Economic Board Utrecht, ROM, International Welcome Centre Utrecht Region, Utrecht Talent Alliantie.
- Stimuleren van onze inwoners tot 'een leven lang leren'. Concreet verkennen we graag of het mogelijk is om in onze provincie een regionaal talentfonds op te richten, waarbij overstappers op de arbeidsmarkt worden ondersteund vanuit een gezamenlijk fonds in de kosten van scholing en mogelijk ook in (een deel van hun) persoonlijke lasten. Dit met als doel om het overstappen aantrekkelijker te maken.
- Samen met gemeenten, kennisinstellingen en private partners een meerjarenplan maken voor werklocaties en campussen met een thematische focus (zoals bijvoorbeeld het Utrecht Science Park (USP) in Utrecht en De Bilt en de maakindustrie in Utrecht West), thematische acquisitierichtlijnen en duurzaamheidscriteria en hierop samen met hen regie voeren.
- Blijvend ondersteunen van het mkb bij een toekomstbestendige bedrijfsvoering en inzet op initiatieven gericht op voldoende en goed opgeleide vakmensen.
- Het in kaart brengen van de behoefte voor scholen (locaties) voor internationale scholieren (kinderen van nieuwkomers) en het aanbod aanpassen aan de vraag in de komende coalitieperiode verdeeld over de regio. Dit is essentieel voor het verminderen van de arbeidsmarktkrapte, het aantrekkelijker maken van het vestigingsklimaat en uit maatschappelijke noodzakelijkheid (ieder kind behoeft goed onderwijs).

Energie en klimaat

Met elkaar zetten we ons in voor een klimaatneutrale regio. Gemeenten, waterschappen en provincie werken via de Regionale Energie Strategie (RES) intensief samen aan regionaal gedragen keuzes voor de opwekking van duurzame energie (zoals zon en wind), de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de opslag en energie-infrastructuur die daarvoor nodig is. De context waarbinnen deze energietransitie moet worden uitgevoerd, is de afgelopen periode drastisch veranderd. De prijzen voor fossiele brandstoffen zijn sterk gestegen waardoor energiearmoede binnen een jaar tijd een issue is geworden en we willen minder afhankelijk zijn van buitenlandse energiebronnen. Met een groeiend maatschappelijk draagvlak voor duurzame energie tot gevolg.

De piekbelasting op het elektriciteitsnet door duurzaam opgewekte energie en de toename daarvan vraagt veel van ons energiesysteem. De regio loopt op dit moment tegen de grenzen aan van wat er mogelijk is binnen de huidige capaciteit op het elektriciteitsnet. Deze zogeheten netcongestie heeft gevolgen voor het tempo en de manier waarop we de plannen en ambities uit de RES kunnen realiseren. Daarom is het noodzakelijk het netwerk voortvarend te verzwaren en slimme oplossingen

te bedenken. De doelen van de RES zijn nog steeds haalbaar maar tijdige uitvoering staat wel onder druk. De provincie kan conform de eerdere ingezette lijn de uitvoering van de RES ondersteunen door te blijven werken aan het versnellen van ruimtelijke procedures voor versterking van de energie infrastructuur en innovatieve pilots rond de netcongestie.

Daarnaast kan de provincie een regierol op zich nemen bij het beter integraal programmeren van energie, wonen, mobiliteit, groen en landschap en economie. Ambities op deze thema's doen allemaal een beroep op dezelfde schaarse ruimte. Samenwerking en innovatie dwars door deze thema's heen is noodzakelijk om zo beter af te stemmen op de effecten van investeringen van netbeheerders in het elektriciteitsnet. De schaarste van de ruimte in de regio en de beschikbare capaciteit binnen het net vereisen dat deze vraagstukken nog beter in samenhang met elkaar worden gezien. Dit kan ook door het scheppen van heldere kaders voor gebieden waar gemeenten wel en geen duurzame elektriciteitsopwekking kunnen realiseren. Bijvoorbeeld door het verhelderen en concretiseren van kaders en afspraken die er gelden voor gebieden met voorwaarden in de POVI (zoals stilte-, weidevogelkern-, ganzenrust- en waterliniegebied).

Tenslotte werken de gemeenten in diverse samenwerkingsverbanden intensief samen met de provincie aan de realisatie van nationale klimaatdoelen. Bijvoorbeeld op het gebied van duurzame mobiliteit in het Regionaal Mobiliteitsprogramma en op het gebied van circulariteit in de Alliantie Cirkelregio. De provincie is een belangrijke partner in deze netwerken met een rol als kennisdeler, facilitator, aanjager en financier van projecten.

Wat vragen we van de provincie?

- Versnellen van ruimtelijke procedures ter versterking van de energie-infrastructuur en stimuleren van innovatieve pilots rond netcongestie.
- De regie nemen bij beter integraal programmeren van de energietransitie in relatie tot energie, wonen, mobiliteit, groen en landschap en economie.
- Blijvend ondersteunen (met onder andere subsidies en kennis) van initiatieven van inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en medeoverheden gericht op het zetten van stappen richting een klimaatneutrale regio.
- Blijvend investeren in projecten gericht op het zetten van stappen richting een klimaatneutrale provincie (bijvoorbeeld rond de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed).